

Zamek książąt pomorskich w Szczecinie

SZABASOWE ŚWIECE
spotkanie z kulturą żydowską

29.09-8.10.06

WYSTAWA

GALERIA GOTYCKA Kultura Żydów galicyjskich

(od 29.09.06 do 12.11.06)

Wystawa prezentuje unikatową kolekcję judaików, pochodzących ze zbiorów Muzeum Etnografii i Rzemiosła Artystycznego we Lwowie, ukazujących kulturowe bogactwo żydowskiej społeczności mieszkającej na terenie dawnej Galicji. Na ekspozycji można zobaczyć cenne i niepowtarzalne przedmioty datowane na okres od XVI w. do lat 30. XX w., wśród których znajdują się zbiory kosztownych i dekoracyjnych przedmiotów synagogałnych, naczyń rytualnych związanych z żydowskimi świętami dorocznymi oraz tradycyjnymi obrzędami odnoszącymi się do życia rodzinnego, piękne wyroby jubilerskie oraz żydowska plastyka. Część judaików pochodzi ze słynnej prywatnej kolekcji Maksymiliana Goldsteina, znanego przedwojennego lwowskiego zbieracza. Większość zabytków po raz pierwszy zostanie pokazana polskiej publiczności.

Wystawa przygotowana przy współpracy z Muzeum Regionalnym w Stalowej Woli, Muzeum Historycznym Miasta Gdańska, Muzeum Etnograficznym i Rzemiosła Artystycznego we Lwowie

KONCERTY

30.09., godz. 18.00, sala A. Jagiellonki

Zespół klezmerski *Mazel* z Kopenhagi (Dania)

w programie:

Mazel Tov

Lekko Neranina

Fun der Khupe

Rebe Tam

Jidisher Tango

Besarabye

Kandels Hora

Skrzypek na dachu

Silver wedding

Vu bistu geveyn/freylakh

Schindler's List

Honga

Tante Dreidl

Yidl mit`n Fidl

Oyfn Pripetchik

Rumenye Rumenye

Belz

1.10., godz. 18.00, sala A. Jagiellonki

Zespół Instrumentalistów *Camerata Nova*

Avri Levitan (Niemcy, Izrael) – altówka

Eugeniusz Kus – dyrygent

w programie m.in.:

G.P. Telemann – Koncert na altówkę i orkiestrę G-dur

O. Partos – „Yizkor” in memoriam

4.10., godz. 19.00, sala Bogusława

Leipziger Synagagalchor

Helmut Klotz – dyrygent

w programie:

Muzyka synagogałna

Ma tauwu

L'cho daudi

Ham'chabe ess haner

Jeruschalajim

Haschkiwenu

Taurass adaunoj

W'schomru

Adon olom

Naariz'cho

Folklor żydowski

Sabbatwünsche

Hungerik dein Ketzkele

Schabbes

Der Rebbele, der Gabbele

Itziki

Jommi

As der Rebbe Elimelech

Horra banechar

Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie

Leipziger Synagogalchor

4 października 2006 godz. 19.00 sala Bogusława

Okt.

Muzyka synagogalna

Ma tauwu – Samuel Lampel (baryton, chór, organy)

Hołd oddawany pieśnią z psalmu śpiewana podczas wejścia do synagogi:
Jakże piękne są twoje namioty, Jakubie, twoje mieszkania, Izraelu.

L'cho daudi – Charles Davidson (alt, chór a cappella)

Pieśń z refrenem, którą w piątkowy wieczór refleksyjnie i uroczyście, niczym panna młoda, witany jest szabas, w muzycznej interpretacji z pantomimy „Chasydzki szabas”.

Ham'chabe ess haner – Samuel Alman (tenor, chór, organy)

Przepisy Talmudu dotyczące rytualnych obrzędów w szabasowy wieczór, a w szczególności zapalania szabasowych świec: *kto gasi świece ze strachu przed poganinami, zbrojcami, złymi duchami lub by umożliwić sen choremu, zostanie uniewinniony. Jeśli jednak jego celem jest chęć zaoszczędzenia lampy, oleju lub knota, winny jest złamania zasad szabasu.*

Jeruschalajim – Charles Osborne (chór, organy)

Psalm 122 – *Dla miłości mego Pana niech płyną słowa z ust mych i z serca mego, o Wieczny, Ostojo moja i Zbawco mój.*

Haschkiwenu – Samuel Alman (tenor, baryton, chór, organy)

Modlitwa wieczorna o bezpieczeństwo w nocy i ochronę od wszelkiego złego.

Taurass adaunoj – Louis Lewandowski (alt, chór, organy)

Psalm 19, 7/8 – *Prawo Pana doskonałe – krzepi ducha; świadectwo Pana niezawodne – poucza prostaczka; nakazy Pana słuszne – radują serce; przykazanie Pana jaśnieje i oświeca oczy.*

W'schomru – Samuel Alman (tenor, chór, organy)

Cytat z Biblii o czczeniu szabasu, dnia wolnego po tygodniu pracy. Bóg dał dzieciom Izraela po wsze czasy szabas, jako wieczny związek, gdyż w ciągu sześciu dni stworzył niebo i ziemię, a siódmego dnia odpoczywał i świętował.

Adon olom – Wilhelm Würfel (chór a cappella)

Pan rządził światem, zanim pojawiło się wszelkie stworzenie. On był, on jest i będzie trwał w swojej chwale. Bóg jest ze mną, nie lękam się.

Naariz'cho – Abraham Dunajewski (tenor, baryton, chór, organy)

Proklamacja świętości Wiecznego: *święty, święty, święty jest Pan zastępów. Jego chwała roztacza się wszędzie, dokądkolwiek sięga ziemia.* Modlitwa zawiera również żydowskie wyznanie wiary: *Sch'ma jissroel – Postuchaj Izraelu, Wieczny jest naszym Bogiem, Wieczny jest jedynym Bogiem.*

Folklor żydowski

Sabbatwünsche – Werner Sander (baryton, chór, fortepian)

Składanie życzeń podczas szabasu jest obrzędem. W postaci tej pieśni rodzinnej do Boga kierowane są prośby o uchronienie żydów przed złem oraz przepełnienie szczęściem nadchodzącego tygodnia, miesiąca i roku.

Hungerik dein Ketzkele – Friedbert Groß (alt, chór, fortepian)

Matka, dla której nie ma nic gorszego, niż nie móc nakarmić swego głodnego dziecka, śpiewa mu kołysankę do snu, by nie płakało i nie kwiliło lecz było cicho niczym kotek, laleczka. Sen łagodzi nędzę.

Schabbes – Dieter Knorn (chór a cappella)

Niech stanie się szabas, wiosna i przede wszystkim pokój!

Der Rebbele, der Gabbele – Werner Sander (alt, chór, fortepian)

Chasydzi wyrażają swoją służebność Bogu i fascynację religijną, również tańcząc. Tańczy nawet Rabi (Rebbele), zarządca (Gabbele), pierwszy śpiewak i kantor (Chabendl) oraz synagogalny sługa (Schammeßl) wraz ze wszystkimi swymi przyrzadami.

Itziki – Werner Sander (baryton, chór, fortepian)

Ironiczne przedstawienie Icka. Miał on już co prawda wesele (Chabene), ale jego kieszenie są puste, nie ma jeszcze stołu, ławki, tylko połamane łóżko na trzech nogach. Posiada on za to niedożywną żonę, którą może całować i zaufanie do „Mamme”, stale martwiącą się, jak dalej potoczy się ich życie.

Jommi – Werner Sander (alt, chór, fortepian)

Żartobliwa piosenka, w której córka odrzuca oferowane jej trzy podarki – buty, kapelusz i kolczyki – jednak nie mówi „nie” w stosunku do proponowanego jej pana młodego.

As der Rebbe Elimelech – Friedbert Groß (baryton, chór, fortepian)

Rabi Elimelech jest po zakończeniu nabożeństw bardzo radosny i poleca sprowadzenie dwóch skrzypków, dwóch bębniarzy i dwóch dodatkowych muzyków, by mu zagrali. Ale wreszcie ma dosyć i krzyczy przepełniony bólem: moja głowa, ach, moja głowa!

Horra banechar – Friedbert Groß (chór, fortepian)

Nie smućcie się, przyjaciele, Rabi nakazuje: radujcie się! Całe nasze życie to utrapienie – zapomnijcie o troskach. Pijcie wino i piwo! Niech starzy i młodzi zatańczą horę w obcym kraju.

Wykonawcy:

Leipziger Synagogalchor

Ulrike Helzel – alt

Egbert Junghans – baryton

Clemens Posselt – organy, fortepian

Helmut Klotz – dyrygent

PRZEGLĄD FILMÓW ŻYDOWSKICH

28.09-1.10 i 5-8.10.2006, godz. 17.30, Kino Zamek (wstęp wolny)

- 28.09 Ostatni Żyd Sefardyjski** – Miguel Angel Nieto, Carles Carparros, Hiszpania 2003, 90 min
Film dokumentalny o historii i kulturze Żydów Sefardyjskich i ich dzisiejszej sytuacji na świecie.
- 29.09 Numer 17** – David Ofek, Izrael 2003, 76 min
W czerwcu 2002 roku wybuchła bomba w autobusie jadącym z Tiberiusu do Tel Avivu. Zginęło 17 osób, z czego 16 zostało zidentyfikowanych. Numeru 17. nie zidentyfikowano. Kim był numer 17?
Uczniowie Widzącego z Lublina – Leszek Wiśniewski, Polska 2005, 26 min
Dzieje chasydyzmu polskiego – odłamu judaizmu, który zrodził się na ziemiach polskich w poł. XVII wieku w odpowiedzi na pogromy Żydów dokonywanych przez Kozaków Bohdana Chmielnickiego i tragicznej sytuacji ekonomicznej społeczności żydowskiej.
- 30.09 Właściwie kim jesteśmy** – Barbara Schuch, Sophie Sensier, Francja 2004, 58 min
Film próbuje w nowy sposób pokazać tzw. „nowych Żydów” w 60 lat po wojnie i 15 lat po upadku komunizmu.
Rabin Ohad – Michał Bukojemski, Polska 2004, 42 min
Rozważania o syndromie ofiary, a także aktualnej sytuacji na Bliskim Wschodzie – na tle byłego obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu.
- 1.10 Inna droga do domu** – Danae Elon, USA/Izrael 2004, 79 min
Prowokacyjne spojrzenie na relacje pomiędzy rodziną izraelską a palestyńską, które ze względu na istniejący konflikt nie mogły się ze sobą kontaktować.
- 5.10 Olga i Rabinowicz** – Alexander Stolariov, Rosja 2004, 39 min
Wzruszająca opowieść o tym, jak żydowski pisarz Szolem Alejchem zawierzył swoje najbardziej osobiste uczucia romantycznej i młodej uczennicy Oldze Loeva. Jest to pamiętnik ich namiętnego romansu ukazanego na tle epokowych zmian historycznych i politycznych.
Za linią wroga – Dov Gil-Har, Izrael 2004, 64 min
W trakcie palestyńsko-izraelskiego konfliktu dwóch dawnych przyjaciół, a obecnie wrogów, wybiera się w podróż emocjonalną na tereny objęte Intifadą, w poszukiwaniu przyczyn rozlewu krwi.
DKF Porozmawiajmy o filmie w j. niemieckim, godz. 19.15
Return of the Tüdelband
- 6.10 Scena** – Peter Mostovoy, Izrael 2005, 54 min
Repatrianci ze Związku Radzieckiego przyjeżdżają do Izraela. Wielu z nich to aktorzy teatralni, artyści sceny lub cyrkowi, ale tylko niektórzy z nich byli w stanie znaleźć pracę w swoim zawodzie. Wszyscy oni marzą o scenie i kieruje nimi miłość do teatru.
Powiedz mi dlaczego – Małgorzata Imielska, Polska 2006, 46 min
Historia o miłości dwojga ludzi, którym przyszło przeżyć młodość w najstraszniejszych czasach w dziejach ludzkości. To opowieść o niezwykłym uczuciu, które ocaliło ich od śmierci, ale nie zdołało wygrać z pamięcią o koszmarze Shoah.
- 7.10 Portrecista** – Ireneusz Dobrowolski, Polska 2005, 52 min
Historia przedwojennego fotografa-portrecisty, który nie przypuszczał, że będzie robił po kilka tysięcy portretów miesięcznie. Prowadził on fotograficzną dokumentację obozu od jego powstania do ewakuacji. Nigdy po wojnie nie był w stanie wziąć aparatu do ręki.
Chłopak i dziewczyna – Sławomir Koehler, Polska 2005, 45 min
Film przedstawia dwie identyczne podróże: osiemdziesięcioletniej Renaty z Toronto, dziewczyny z warszawskiego getta i jej rówieśnika Jurka z Izraela, który około tysiąca razy szczęśliwie przekroczył granice getta.
- 8.10 Zabawa w chowanego** – Oren Rudavsky, Menachem Daum, USA 2004, 96 min
Historia ojca, który próbuje uczulić swych dorosłych ortodoksyjnych synów na niebezpieczeństwa wynikające z obrony swojej religii.

Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie
ul. Korsarzy 34, 70-540 Szczecin
zamek@zamek.szczecin.pl

BWA tel. 091 812-14-17, Dział Imprez tel. 091 434-78-35, Kino Zamek tel. 091 812-14-16